

مروری بر چند حکم عجیب در یک سال گذشته

جایگزین های جالب

هدیه دادن گل به همسر

در سال ۸۸، حکم جایگزین حبس دیگری از یکی از شعبه های دادگاه های استان فارس صادر شد که خبر ساز شد. در این حکم، مقرر شد مرد محکوم سالانه دوازده روز، گل به همسرش هدیه دهد و اگر این کار را طبق حکم دادگاه انجام ندهد، سه ماه و یک روز حبس در انتظارش خواهد بود. داستان از این قرار بود که این مرد به اتهام رها کردن زندگی مشترک، ترک نفقه و ضرب و شتم همسرش تحت تعقیب قرار گرفت و دادگاه نیز پس از رسیدگی های لازم او را به سه ماه و یک روز حبس محکوم کرد، اما با توجه به نداشتن سابقه کیفری، قاضی برای اصلاح تحکیم میانی خانوادگی و زندگی مشترک، محکومیت او را به مدت سه سال تعلیق کرد، به شرط این که اقدامات زیر را برای همسرش انجام دهد. ۱- پرداخت به موقع نفقه زوجه و حسن معاشرت با وی ۲- هدیه دادن یک شاخه گل به مدت سه سال هر سال ده روز، به گونه ای که پایان نوبت دهم، سالگرد ازدواج زن و شوهر باشد ۳- استفاده از نصایح یکی از علمای مذهبی به تشخیص دادستان در سالروز ازدواج در هر سال و در نهایت خودداری از استعمال سیگار و مواد دخانی.

نگهداری از یک راس الاغ

در پرونده ای دیگر، مردی که یک الاغ بینوا را آتش زده و کشته بود، با حکم جالب دادگاه روبه رو شد. قضیه از این قرار بود که کشاورز ۵۳ ساله ای در استان فارس، الاغ بدون صاحبی را که وارد مزرعه کاهو او شده و به مزرعه اش خسارت زده بود، باریختن بنزین به آتش کشید. این ماجرا، پای کشاورز را به یکی از شعبه های دادگاه های استان فارس باز کرد. این شعبه حسب کیفرخواست دادستان که به پرونده رسیدگی می کرد، او را مجرم اعلام و به تحمل ۵۰ ضربه شلاق محکوم کرد. البته چون مجرم سوء پیشینه کیفری نداشت، از اجرای حکم شلاق خودداری شد، اما محکومیتش با ثبت شرایط دیگری معلق شد تا در صورت اجرای آنها محکومیت شلاق اجرا نشود. در رأی دادگاه آمده بود: «محکوم علیه مکلف است به جای تحمل شلاق و به عنوان مجازات جایگزین اولا نسبت به فراگیری ۲۰ حدیث از معصومین (ع) با مضامین مهربانی با حیوانات و رفتار شایسته با حیوانات اقدام کند، ثانیا به مدت یک سال از کاشتن کاه و در مزرعه خود خودداری کند و ثالثا یک راس الاغ بلا صاحب را به مدت سه ماه نگهداری کرده و تغذیه وی را به عهده گیرد.»

همیشه زندان برای تنبیه خوب نیست و گاهی می شود بدون این که فرد را به زندان فرستاد، او را تنبیه کرد تا دوباره به جامعه باز گردد. از سوی دیگر زندانی شدن افراد باعث می شود مسیر بازگشت آنها به زندگی و جامعه سخت تر شده و گاهی آنها را به سوی ارتکاب جرایم سنگین تر سوق دهد. برای کاهش اثرات منفی زندان، چند سالی است قضات به سمت مجازات های جایگزین حبس رفته اند و مجرمان را به جای زندان رفتن به انجام کارهای عام المنفعه محکوم می کنند. البته گاهی این احکام با واکنش هایی هم روبه رو می شود؛ مانند زمانی که زنی به جای زندان به کار در غسالخانه محکوم شد. با این وصف صدور این احکام نه تنها باعث کاهش جمعیت کیفری کشور شده بلکه با استقبال جامعه روبه رو شده است. رئیس قوه قضائیه هم بارها به این نکته تاکید کرده و از قضات خواسته بیشتر از احکام جایگزین استفاده کنند. سال گذشته تعدادی از احکام جایگزین حبس را مرور کردیم و امسال سراغ احکام عجیبی رفتیم که در یک سال گذشته صادر شده است.

لیلا حسین زاده

خط کشی خیابان ها

در یکی از احکام جالب جایگزین حبس، متهمی که در یک صحنه تصادف چند نفر را مجروح کرده و متواری شده بود، با تلاش های پلیسی دستگیر شد و پای میز محاکمه قاضی سلیمان عقیف، از قضات بندرعباسی نشست که راه و چاه بر خورد با مجرمان تخطی کننده از قانون را خوب بلد بود. البته مجرم از قبل رضایت شاکیان را به دست آورده بود، اما به لحاظ جنبه عمومی جرم، باید راهی زندان می شد و سه سال پشت میله های زندان آب خنک می خورد، اما با خلایق و هوشمندی قاضی، این اتفاق نیفتاد و حکمی برایش صادر شد که هم خودش را متعجب کرد و هم خیلی های دیگر را. براساس حکم، مجرم به جای حبس کشیدن، باید ۲۷۰ ساعت خط کشی در خیابان های بندرعباس را انجام می داد. این حکم، لازم الاجرا بود و هیچ راه در رویی هم نداشت. اما چرا این حکم؟ قاضی عقیف که متوجه شده بود مجرم متاهل و پدر پنج فرزند است، می دانست حکم حبس تنها اوضاع را بدتر و گذران زندگی را برای خانواده اش مشکل می کرد. بنابراین مرد مسافر کش بعد از چهار ساعت کار در خیابان های بندرعباس می توانست دوباره به کار روزمره اش یا همان مسافر کشی بپردازد.

محکومیت ۳۰ مجرم به کاشت ۳۰۰۰ درخت

در حالی که برخی دادگاه ها، حبس را تنها راه متنبه شدن مجرم می دانند، یک قاضی خوش ذوق در شهرستان گالیکش در استان گلستان، ۳۰ مجرم را به کاشت ۳۰۰۰ درخت محکوم کرد که باعث تعجب خیلی ها شد. محکومان ۳۰ پرونده شهرستان گالیکش در شرق استان به جای حبس، ۳۴۱۰ نهال در عرصه های منابع طبیعی، حاشیه جاده ها، فضای سبز شهری و مدارس منطقه غرس کردند. علت عمده پرونده این افراد مربوط به تصادف بود که در بخش عمومی جرم، محکومان به جای زندان به کاشت درخت محکوم شدند. آن طور که گفته می شود، چنین آرای معمولاً برای کسانی که جرایم سبک غیر عمد مرتکب شده و سابقه کیفری ندارند، صادر می شود. همچنین این طرح برای محکومان اجرا می شود که سابقه قبلی نداشته و در جرایم عمد تا یک سال حبس و جرایم غیر عمد تا دو سال حبس محکوم شده اند. دو سال پیش هم رئیس دادگستری بخش مهر دشت هم که توجه ویژه ای به حفظ محیط زیست داشت،

کارفرمای یک شرکت متخلف را به دلیل آلودگی، محکوم به کاشت ۱۵۰۰ نهال در شهرک صنعتی علویجه کرد که برخلاف انتظارها، کارفرما نیز از این حکم استقبال کرده و حکم نیز به مرحله اجرا درآمد.

مجازات عجیب مزاحم تلفنی

مردی که به اتهام توهین و مزاحمت تلفنی از طریق پیام و شبکه اجتماعی تلگرام به تحمل دو ماه حبس تعزیری محکوم شده بود به علت نداشتن سابقه کیفری، جوان بودن و وضعیت فردی، اجتماعی و خانوادگی مشمول مجازات جایگزین حبس شد. مرد مزاحم، محکوم به نوشتن بنر عذر خواهی از خانواده شاکی و تعهد دادن برای تکرار نکردن چنین عملی در آینده مکلف شد. همچنین مطالعه کتاب خانه عنکبوت نوشته نورا... قدرتی و ارائه خلاصه بخش سوم آن در خصوص آسیب های اجتماعی و شبکه های مجازی، حفظ و فراگیری روایت نقل شده از امیر المومنین (ع) و پرداخت جزای نقدی در حق دولت از دیگر تکالیف این محکوم در راستای سیاست های جایگزین حبس است.